

דגם תשובות — תורה שבעל פה, במעגלי המשנה, מס' 005381, קיץ תש"ף

הערות למעריך:

1. דברים הכתובים בסוגריים אינם מחייבים את הנבחן.
2. מראה מקומות — הציון הראשון הוא למהדורה החדשה, והציון לאחריו הוא למהדורה הקודמת.

על הנבחן לענות על חמש מן השאלות 1-7, ועל שאלות 8-9 — חובה.

1. תורה ומצוות

- א. (1) התורה לא הגדירה את הכמות הנדרשת כדי שייחשב לאדם שקיים מצוות אלו.
(2) פאה — תבואה בקצה השדה, שהתורה ציוותה להניח לעניים בשעת הקצירה.
ביכורים — פירות ראשונים משבעת המינים, שהתורה ציוותה להביא אותם למקדש ולתת לכוהנים.
ריאיון — עלייה לבית המקדש בשלוש הרגלים כדי להיראות שם. אָן: עולת ראייה ושלמי חגיגה, שהעולה חייב להביא בעלייתו.
[הערה למעריך: על התלמיד להסביר מצווה אַחת.]
(עמ' 9-10; עמ' 2)
- ב. מצוות שמקבלים עליהן שכר כפול: בעולם הזה ובעולם הבא (שם).
ג. (1) כל המצוות.
(2) כי על ידי לימוד תורה ידע האדם את כל המצוות [לקבל: תלמוד מביא לידי מעשה. אָן: הלימוד מעניק תוכן עמוק וחכמה א-לוהית לכל מעשי המצוות ולהתנהלות כל אדם בעולם. אָן: התשתית לקיים מצוות כראוי וכנדרש היא לימוד תורה].
(עמ' 9-11; עמ' 2-3)

2. תפילה

- א. (1) כאשר נמצאים במקום סכנה.
(2) "אפילו בשעה שהם פורשים" ("פרשת") לעבירה ("העיבור") יהיו צורכיהם גלויים לפניך לרחם עליהם".
(עמ' 61-62; עמ' 36-37)
- ב. לדעת רבי אלעזר בן עזריה, לא יתפלל ביחידות, כי מתפללים תפילת מוסף רק "בחבר עיר" כלומר בציבור [כמו קורבן מוסף שהוא קורבן ציבור].
לדעת חכמים, יתפלל ביחידות, כי אפשר להתפלל תפילת מוסף גם "שלא בחבר עיר" כלומר ביחידות [ההקבלה לקורבן מוסף אינה מלאה].
לדעת רבי יהודה, לא יתפלל ביחידות, כי במקום שיש "חבר עיר", כלומר תפילת ציבור, היחיד פטור מתפילת מוסף [ושליח ציבור פטור אותו].
(עמ' 66; עמ' 38-39)

3. ברכות

- א. (1) ברכות הנאה — ברכות לפני הנאה ממאכל או מְרִיח. דוגמה: "המוציא לחם מן הארץ", "בורא עצי בשמים".
ברכות המצוות — ברכות לפני עשיית מצווה. דוגמה: לפני ישיבה בסוכה.
ברכות הודאה — ברכות על מעשי הבורא בטבע. דוגמה: על שמיעת רעם.
[למעריך: על התלמיד להסביר שני סוגים, ולכתוב דוגמה לכל אחד מן הסוגים האלה. תלמיד שכתב בדוגמה רק את נוסח הברכה — יש לקבל את תשובתו].
(2) תפקידן של הברכות לקבע בנו את רגש הכרת הטוב כלפי בורא עולם, לזכור אותו ולירא ממנו.
עזרא ואנשי כנסת הגדולה [אָן: עזרא ובית דינו] תיקנו את הברכות.
(עמ' 68; עמ' 39-40)
- ב. (1) הביאו לאדם לאכול מאכל מלוח שהוא עיקר מזונו, ופת שהיא טפלה לו [שנועדה להפיג את המליחות].
(2) הדין — מברך רק על המליח.
הטעם — כאשר יש מאכל עיקרי ומאכל טפל מברכים רק על המאכל העיקרי.
(עמ' 77; עמ' 47)

4. מועדים – תקיעת שופר ונטילת לולב
- א. (1) במקדש היו תוקעים אבל לא במדינה.
(2) שתי הדעות במחלוקת:
תנא קמא – תקנת רבן יוחנן בן זכאי הייתה לתקוע בכל מקום שיש בו בית דין.
רבי אלעזר – תקנת ריב"ז נוגעת רק ליבנה [מקום הסנהדרין, וכן לכל מקום שגלתה אליו הסנהדרין].
(עמ' 108-109; עמ' 162-163)
- ב. (1) בזמן שהיה בית המקדש קיים היה הלולב ניטל במדינה יום אחד.
לאחר התקנה – לולב ניטל במדינה שבעה ימים [למעט שבת].
(2) תקנות שהן זכר למקדש אינן כדי לזכור את העבר אלא כדי להתכוון לעתיד – כאשר בית המקדש ייבנה.
(עמ' 138-139; עמ' 164-165)
5. בין אדם לחברו / זהירות מפגיעה בממון הזולת ובמרחב הציבורי
- א. (1) אדם החביא (הסתיר) קוץ (אָץ: זכוכית) ברשות הרבים ואנשים הוזקו מהם.
(2) – רב ששת שרף את הקוצים באש.
– רבא זרק אותם לנהר.
– חסידים הראשונים היו קוברים אותם באדמה בעומק 3 טפחים.
[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב מעשה אחד].
(עמ' 170-171; עמ' 110-111)
- ב. (1) יקיים ענייני נזיקין, יקיים ענייני מסכת אבות, יקיים ענייני ברכות.
(2) נזיקין – טוב לבריות. אבות – טוב לעצמו. ברכות – טוב לשמיים.
[הערה למעריך: על התלמיד לענות בנוגע לעצה אחת].
(עמ' 171; עמ' 111-112)
6. כבודו של אדם
- א. (1) כל אדם נברא בצלם א-להים ולכן יש לכבדו [פגיעה באדם היא פגיעה בצלם א-להים שבו].
(עמ' 186; עמ' 119)
(2) שני הסברים:
– כבודו של אדם מושפע מכיבודו את הבריות, ולכן כבוד חברך צריך להיות חביב עליך כשלך כי כבוד חברך הוא סיבה לכבוד עצמך.
– לא ישתוק על כבוד חברו אם יפגעו בו, כפי שלא ישתוק על כבוד עצמו.
–] כשם שרואה את כבודו, כך יהא רואה את כבוד חברו. כפי שאדם לא רוצה שיוציאו עליו שם רע, כך לא יוציא שם רע על זולתו.
[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב שני הסברים].
(עמ' 189-190; עמ' 120-121)
- ב. (1) רשב"ץ: אין זו כוונת המשנה משום שאיסור גזל ואיסור עשיית נזק הם איסורי תורה, ואין צורך שהמשנה תזהיר על כך.
(2) יחמול על ממון חברו כפי שהוא חומל על ממונו שלא יאבד, ואם ממון חברו אבד – צריך להשיבו אליו, כפי שהיה עושה אילו היה זה ממונו שלו.
(עמ' 193-194; עמ' 122-123)
7. קטע שלא נלמד
- א. (1) כדי שלא יהיה אדם טרוד במלאכתו, וישכח ביעור חמץ ושחיטת הפסח והכנת מצה ומרור ושאר צורכי ה"סדר".
(2) אסור לעשות מלאכה [בכל המקומות] כי מחצות היום הוא זמן הקרבת קורבן פסח, ואין זה ראוי שאדם יעסוק במלאכתו בזמן שקורבנו קרב.
ב. (1) אסור לו לעשות מלאכה.
(2) "נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם".

שאלת חובה. על הנבחן לענות על שניים מן הסעיפים א-ג.

8. א. צדקה

- (1) I. מדובר על עני העובר ממקום למקום.
 II. צורכי לינה: מיטה, כרים וכסתות.
 (2) — קופה — מעות צדקה. תמחוי — מזון לעניים.
 — קופה מחלקים מערב שבת לערב שבת. תמחוי מחלקים בכל יום ויום.
 — [קופה נגבית בשניים ומתחלקת בשלושה. תמחוי נגבית בשלושה ומתחלקת בשלושה].
 [הערה למעריך: על התלמיד לכתוב שני הבדלים].
 (עמ' 29-31; עמ' 16-18)

ב. שבת

- (1) שני התנאים:
 — על נייר חלק אשר רישום עליו נמחק מאליו.
 — ביד שמאל (אם הוא ימני).
 (עמ' 99; עמ' 64-65)
 (2) I. סותר בניין שלא על מנת לבנותו. פטור כי זו אינה מלאכת מחשבת [זו אינה מלאכת תיקון; במשכן היו רק מלאכות לתיקון].
 [הערה למעריך: לקבל כל דוגמה נכונה].
 II. מקלקל על מנת לתקן.
 (עמ' 101-102; עמ' 65-66)

ג. ארץ-ישראל

- (1) הפסד השדות בארץ-ישראל [פגיעה ביישוב ארץ-ישראל] אן חשש גזל.
 (2) I. גם בזמן הגלות היה אסור לגדל בהמה דקה בארץ-ישראל כי אסור להפסיד את שדות ארץ-ישראל אף על פי שאין הארץ בידינו.
 II. כי אין מצווה ליישב את סוריא.
 (עמ' 223-224; 142-143)

שאלת חובה. על הנבחן לענות על שניים מן הסעיפים א-ג.

9. מבוא לתורה שבעל פה

- א. (1) המשנה מסודרת לפי נושאים, ומדרשי ההלכה מסודרים לפי פסוקי התורה (עמ' 15-16).
 (2) שלא תשתכח תורה שבעל פה מישראל (עמ' 45).
 ב. (1) לפרש את תורתם של התנאים [לקבל: לכתוב את הגמרא] (עמ' 17).
 (2) שהיא הצורה שאמר ה' למשה ואמר לנו. אן: שגם פירושה המקובל של התורה שבכתב הוא מפי הגבורה (עמ' 42).
 [הערה למעריך: תלמיד שכתב שהמצוות שאנו מקיימים הן מה' וכדו' — לא לקבל את תשובתו. בתשובה צריכה להיות התייחסות לצורת הקיום].
 ג. (1) דיני כתובות, דיני קידושים, דיני גיטין (עמ' 26).
 [הערה למעריך: על התלמיד לציין שני נושאים].
 (2) הקושי: היכן ציוונו ה' להדליק נר של חנוכה? הרי חנוכה היא מצווה שקבעו חכמים!
 הפתרון: ה' ציווה אותנו לא לסור מדבריהם של חכמי התורה שבעל פה [לקבל: כתוב בתורה "שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך"].
 (עמ' 49-50)